

נאמר של נייר

המתופפת הקטנה של ג'ון להיקארה ★ התגמדות

ישראל ★ תיסמונת בלבן ★ מאמר תיאולוגי

מדיני ★ סוריאליזם כחול-לבן ★ מטרת קרטון בלום

תרגום

מילחמת המוחות

באחרונה ראתה אור מהדורה מתורגמת לעברית של המתופפת הקטנה מאת ג'ון להיקארה. כשהיא מזימה תלי תלים של אותיות, שנכתבו והשמיעו מותחן-אידיאולוגי זה. המתופפת הקטנה הוא ספר מתוחכם למדי, שעניינו העימות הישראלי-פלסטיני. זהו ספר, שמן הראוי שיעורר את קינאתם של סופרים ישראליים רבים, שאפסותם וזעקת, למיקרא ספר זה.

עלילת המתופפת הקטנה היא פלונטר מתוחכם, שהנפשות הפועלות בו מושכות את הקורא כל אחת לכיוונה. כזה הוא רב-המרגלים קורץ, איש המוסד היעיל, המתחקה אחר הטירוריסטים הפלסטינים באירופה. לא פחות או נחות ממנו, הוא הפלסטיני היעיל והאידיאליסט חליל, שקורץ טומן לו פח. ביניהם, ניצבת צ'רלי — נערה אנגליה, שחקנית, הנופלת ברשת תיאטרונית-המשחק של עולם-הצללים.

קורץ מחסל את אחיו של חליל, סליבי מיישל, ומגייס את צ'רלי, היא המתופפת הקטנה, למיבצע היסולו של חליל.

עלילת המתופפת הקטנה נפתחת בפיצוץ ביתו של הנספה הישראלי לענייני עבודה בכון. החקירה מסתעפת ועוברת ליוון, שווייץ, אנגליה

ג'ון להיקארה — המתופפת הקטנה; עברית: כרמית גיא; הוצאת זמורה ביתן; 446 עמודים (כריכה קשה).

סופר ג'ון להיקארה (על רקע ירושלים ומחנה פליטים פלסטיני) איש מיקצוע בעולם הצללים

ורבים, לכדי עניבת-חנק הנסגרת סביב קורבנו חליל. גם תושייתו בבחירת צ'רלי, לכייתה, גיוסה, אימונה ושילוחה למיבצע המורכב — חושפים מעט מאותו עולם-צללים לא ידוע, של המאבק הישראלי-פלסטיני.

עד מהרה נקרעת צ'רלי בין אהבתה לסליבי-מישל ובין אהבתה לסוכן המוסד ג'רי בקר. במהלך עימות ריגשי זה, וכשאר פירקי המתופפת הקטנה, פורש להיקארה את שורשי הקונפליקט הישראלי-פלסטיני מפרק יחודי אירופה הניצולים מן השואה, ועד להפצצות חסרות-הרחמים של חיל-האוויר הישראלי על מחנות הפליטים בלבנון.

המרכיב המרתק ביותר בספר הוא המהפך במשמעויות העימות הישראלי-פלסטיני, אצל להיקארה מתגלית בהדרגה תמונה חדשה בתיאור סיגנון המאבק בין הצדדים.

המתופפת הקטנה אינו תיאור של מאבק, המתחולל מבעד לקנהייה-הרובה והפצצה. המאבק המתואר בספר גולש למילחמת-מוחות, למאבק מתוחכם, שבו כלליה-המשחק מתעלים מעל לכלליה-המשחק של מאבקי-הגושים מירוח מול מערב.

נוסח התייחוס של אנשי המוסד, מצד אחד, ומולם הלוחמים הפלסטינים, מעיד על צמיחת פרק חדש בעימות הישראלי-פלסטיני, יחסם של אנשי המוסד הפלסטינים ולטירוריסטים הפלסטינים מעיד על-כך שהם ריאליסטיים עשית מונים מאשר הפוליטיקאים המנהיגים את ישראל. הטירוריסטים הפלסטינים בהמתופפת הקטנה אינם נופלים באיכותם כאנשי-מחתרת מלוחמי לח"י בזמן המנדט-הבריטי בארץ.

העלילה נרקמת לכדי מילחמת-מוחות, שבה לא מנצחים הישראלים וגם לא הפלסטינים, אלא צ'רלי, המתופפת-הקטנה, בת העולם-המערבי המגוון, המחזירה לרמה מעט מאותה חיוניות תוססת של האוכלוסיה המגוונת של היסדית-הכון אין לי ספק, שהקריאה בהמתופפת הקטנה תעניק לקוראים מימד עומק עצום להבנת הקונפליקט הישראלי-פלסטיני, נוסף על ההנאה מתיאורי המתח, שבהם לא נזקק להיקארה להמלצה.

תרגומה של כרמית גיא פוגם לעיתים בהנאת הקריאה, שכן המתרגמת לא טרחה אפילו להתמודד בכל מיני אנגליזמים, שהיא הריקה בחוסר-עומק לעברית. יחד עם זאת, גם התרגום

קורץ, שדומה לסמיוילי, הוא איש-מיקצוע בעולם-הצללים, הפועל לבדו ומורד כממונים עליו, מוליך את העלילה כשזור חוטים קטנים

ולבנון. קורץ, המתקרא גם שולמן ושמות נוספים, פותח במירדף לשם חשיפתו של תא בינלאומי של טרוריסטים פלסטינים.

היה היה עם הספר

אתם מלחכיפינה בעבר ובהווה שכחו נמתכון, שכאשר הוצע ליגאל אלון להפוך את המוצעה לתרבות ולאמנות למוסד שאינו תחת שליטת הממשלה, הוא רחה אותו חזיתית.

גם בנבחרות של מנכ"ל המועצה הנוכחי, תתאלוף (מיל') אבנר שלי, מי שהיה ראש לישכתו של רב-אלוף ד"ר אלעזר, ובדחסותו וזמלצו של אלון לתפקיד המנכ"ל, אינה יכולה לשנות מאומה, שהרי הרפלקסיה-מתנה של שליו משרת את זבולון המר כאיתה נאמנות ששירת קודם לכן את כרלוב ואת אחרות-העבודה.

הפרק המעצב ביותר ברעיונה ההדרגתית הזו של המועצה לתרבות ולאמנות הוא ההשוואה לאותו רנסאנס-תרבותי-ממשלתי, שעורך נשיא צרפת פרנסואה מיטראן, המהפך של מיטראן שהעמיד את נושא התרבות כראש סולם-העדיפויות של החברה הצרפתית, לא פחות מענייני-פנים אחרים, שלא לרבר על ביטחון. בצרפת היום קשה יהיה לראות קציד-צבא בדימוס, הופך בעל הדיעה ובעל המאה בהחלטות הקובעות לאן יתועלו כספי התמיכה הממשלתית בתרבות.

מעצב לראות כיצד בעוד שצרפת של 1984 היא מדינה המבצרת תרבות הנתמכת בידי השילטון, בלא צנוורה ממשלתית, מדינת-ישראל, שנוסדה כתוצאה מתנועה-תרבותית-מהפכנית יחודית, הפכה מדינה שהתרבות בה היא דבר כוזב ובראש אותה מערכת כוזבית הוצב קציד-צבא בדימוס.

במהלך רעיקת התרבות הישראלית הנתמכת, וחבישת הכיפה על ראשיהם של יוצרים, העשויים לחיות רק באמצעות ובעזרת תמיכה ממשלתית — מצטיירת לה התמונה, שהחלה, כאשר היוצרים נאלצו ללבוש את החולצות הכחולות של ארץ-ישראל-העובדת.

כל שנותר להוסיף, לסיכום עידן המר ולבלרו שליו בתרבות הישראלית, הוא אחד: היה היה עם הספר.

כך התבסס, במשך דור שלם, אוסף של פרויסים תרבותיים מסביב למישרדו של שר-החינוך והרוח המנחה, יגאל אלון, שר-החינוך והתרבות הנוכחי זבולון המר, המשתווה ליגאל אלון בתפקיד זה רק בנושא הצביעות-התרבותית (בעיקר כנאמני המת' חסדים, כטקסי הענקת פרס ישראל בימי

מישליט ומחמיץ אלון אוסף של פרויסים

העצמאות), פשוט הולך בדרך שהתווה יגאל אלון. המענקים והכספים שקודמו העניק למקורביו, החלו זורמים בשנים האחרונות למקורביו המר, ולנתמכי המפר"ל. התלוות והמחאות של אנשי התרבות-מטעם של השילטון-הקודם, לנוכח אובדן עצמאות-התרבות, מעוררת רחמים.

החוויה הישראלית

תהליך שחקת-התרבות בידי השילטון לא החל במהפך הפוליטי של שנת 1977. אבי הניסיון להכנעת התרבות והפיקתה ממשיך בידי השילטון — באמצעות כלים כלכליים-שילטוניים — אינו שר-החינוך והתרבות הדתי זבולון המר. באחרונה מרחפים באוויר המימסד-התרבותי ההמרי רעיונות נוסח הכנסת פקידים-ממשלה למועצות מערכת של כיתב-רע ספרותיים (החידוש האחרון, הוא תביעת תתאלוף אבנר שליו, לבלרו של זבולון המר לענייני תרבות והמועצה לתרבות ולאמנות — להכניס פקידים-ממשלה כחברים במערכת כתב-רע ספרותיים). התביעה הכללית, הקובעת, שכל מוסד תרבותי הנהנה מ-20 אחוז של יוצר ממשלתי, חייב לקבל 100 אחוז של חברי הנהלה מטעם הממשלה.

אלא שהפסגת הוא פטנט ישן של אחרות-העבודה, שהוכנס לשדה-המישחק התרבותי כבר לקראת סוף שנות ה-40. כאשר אחרות-העבודה קיבלה לידה את תיק התרבות (במקביל למיפלגה הפרוגרסיבית זל, שקיבלה לידה את תיק עליית-הנוער).

כמשך שנות דור ריכזה אחרות-העבודה את חיי התרבות בישראל, כאשר הקומיסרים התרבותיים של מיפלגה זו מקציבים את הקצבותיהם לאומרי הון התרבותיים. ברמות השונות, כאשר החברה הישראלית עברה, בראשית שנות ה-60, ניסיון של מיסוד השירות-הציבורי, ראנו אנשי אחרות-העבודה להציב כראש המועצה לתרבות ולאמנות את הגברת לאה פורת זל, מי שהיתה בשנות ה-50 מבקרת-התיאטרון הודאנוביסטי של יומן אחרות-העבודה למרחב.

כך נוצרו גורמות של כפייה-תרבותית פוליטית-מיפלגתית בידי אנשי אחרות-העבודה, שמפעם-לפעם השליכו עצם תרבותית קטנה לכלבים השוטים, שלא ניכנו עם שורות מלחכי-הפינכה שלהם.